

Poskytování podpory pro voliče využívající naše sociální služby

Manuál pro pracovníky

--- tento manuál maximálně zjednodušuje související právní otázky; podrobnosti a odkazy na příslušné právní předpisy a paragrafy na vyžádání u vedoucí provázení ☺ ---

Co je volební právo?

Volební právo je právo občanů účastnit se voleb do státních a samosprávných orgánů a funkcí.

Rozlišuje se

- volební právo **aktivní** = občan smí **volit**
- volební právo **pasivní** = občan smí kandidovat a **být volen**

V moderních demokraciích je za normu považováno volební právo

- všeobecné – každý svéprávný občan od určitého věku smí volit, bez ohledu na původ, pohlaví, náboženské přesvědčení, rasu a podobně (1 člověk = 1 hlas)
- rovné – každý hlas váží stejně, neexistují privilegovaní voliči s větším vlivem na výsledek voleb (všechny hlasy mají stejnou váhu)
- tajné – způsob volby nesmí umožnit zjistit, kdo jak hlasoval (např. povinnost chodit za plentu)

Listina základních práv a svobod ČR, článek 21:

- (1) Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.
- (2) Volby se musí konat ve lhůtách nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.
- (3) Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.
- (4) Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.

Volební zákony

- Ke každým volbám (prezidentské, parlamentní, komunální...) máme volební zákon
- Upravují, kdo může volit a být volen, jaké jsou překážky výkonu volebního práva, způsob volby, volební systém atd.
- Věkové hranice v jednotlivých volbách:

Druh voleb	Aktivní volební právo	Pasivní volební právo
Komunální (do zastupitelstva obce)	18 +	18 +
Krajské (do zastupitelstva kraje)	18 +	18 +
Parlamentní - do Poslanecké sněmovny	18 +	21 +
Parlamentní – do Senátu	18 +	40 +
Prezidentské	18 +	40 +
Do Evropského parlamentu	18 +	21 +

· email: monika.vrabcova@skokdozivota.cz · tel: 724 461 105 ·

Proč někteří naši uživatelé služeb (US) nemohou volit?

CRPD (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením) - tato Úmluva je v ČR závazná a zákony by s ní měly být v souladu

- Článek 29 CRPD – zaručuje všem osobám se zdravotním postižením (tj. i lidem s mentálním postižením) aktivní i pasivní volební právo

(Navzdory tomu se) Nejvyšší soud v roce 2017 vyjádřil ve svém stanovisku tak, že **soudy při omezování svéprávnosti mohou omezit i výkon volebního práva**

Překážka výkonu volebního práva:

- Překážka výkonu volebního práva nepůsobí ztrátu volebního práva, působí dočasně, občan nemůže volit po dobu trvání překážky
- Omezení svéprávnosti ve výkonu volebního práva (aktivního a/nebo pasivního) je dle současných volebních zákonů překážkou výkonu volebního práva

= KDO MÁ OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI NA VÝKON VOLEBNÍHO PRÁVA, NEMŮŽE VOLIT!

Kdo z našich US může nebo nemůže volit?

Volit můžou:

- Svěprávní US
- US s uzavřenou smlouvou o nápomoci
- US zastoupení členem domácnosti
- US s opatrovníkem bez omezení svéprávnosti
- US s opatrovníkem a omezenou svéprávností, kteří ve výroku rozsudku o omezení svéprávnosti nemají zmíněné výslovně volební právo
- US s omezenou svéprávností, kteří mají ve výroku rozsudku o omezení formulku „nemůže nic až na běžné záležitosti každodenního života“
- US se starým rozsudkem (pochází z doby do 31. 12. 2013) o zbavení způsobilosti k právním úkonům, kde se ve výroku ani v odůvodnění nemluví o volebním právu

Volit nemůžou:

- US s omezenou svéprávností, jejichž výkon volebního práva (aktivního a/nebo pasivního) byl výslovně omezen přímo výrokiem soudu
- US se starým rozsudkem (pochází z doby do 31. 12. 2013) o zbavení způsobilosti k právním úkonům, kdy je z výroku rozsudku zřejmé, že se omezení týká i volebního práva, případně zda se tím výslovně soud zabýval (najdu v odůvodnění)

To je strašně složité, jak to poznám u konkrétního US?

VOLIT NEMŮŽE JENOM TEN, KTERÉMU SOUD **VE VÝROKU ROZSUDKU O OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI OMEZIL VÝSLOVNĚ VÝKON VOLEBNÍHO PRÁVA** (aktivního a/nebo pasivního)

Pozor! KDYŽ JE OMEZENÉ POUZE PASIVNÍ VOLEBNÍ PRÁVO (BÝT VOLEN), MŮŽE US VOLIT!

· email: monika.vrabcova@skokdozivota.cz · tel: 724 461 105 ·

Budou volby, jak postupovat?

Informuji v běžném provozu služby US o blížících se volbách, jejich druhu a účelu (kam se volí, jak, na jak dlouho apod.)

Zjistím, kdo z US chce jít volit

U těch, co chtějí volit, ověřím, jestli volit mohou (podívám se do e-quipu na znění omezení nebo přímo do rozsudku)

U těch, co chtějí volit, ověřím, jestli mají u sebe platný občanský průkaz

Máme US, co chce jít volit, ale nemůže, co teď?

Jediná cesta je částečné vrácení svéprávnosti, to trvá měsíce i déle
Informuji vedoucí provázení a domluvíme výjimečnou schůzku s US a opatrovníkem

Jsou US zapsaní ve Stálém seznamu voličů?

Každý volič je v místě svého trvalého bydliště zapsaný na Stálém seznamu voličů (Seznam), z tohoto seznamu dostanou okrskové volební komise soupis voličů pro svou volební místnost

- Stálý seznam voličů vedou na obci na oddělení Evidenze obyvatel
- Soudy posílají automaticky rozsudky o omezení svéprávnosti na příslušnou obec, která zaznamená do seznamu překážku volebního práva

Může se stát, že naši US mají v seznamu zapsanou překážku volebního práva, ačkoli mohou volit.

- je dobré to zkontrolovat včas před volbami
- seznamy se uzavírají dva dny před volbami
- je důležité prověřit alespoň u US po navrácení svéprávnosti nebo změně rozsudku o omezení; ideálně vždy u všech

Pokud má US zaznamenanou překážku volebního práva v Seznamu a my vyhodnotíme, že může volit:

- Přinést na obec (evidenci obyvatel) v předstihu rozsudek s potvrzením právní moci (Př. rozhodnutí o navrácení svéprávnosti, rozsudek o omezení svéprávnosti kde není omezení volební právo) a nechat vymazat překážku výkonu volebního práva ze Seznamu
- Přinést s sebou v den voleb do volební místnosti rozsudek s potvrzením právní moci (Př. rozhodnutí o navrácení svéprávnosti, rozsudek o omezení svéprávnosti kde není omezení volební právo). Volební komise musí takovému člověku umožnit volit. Rozhodující je rozsudek, ne seznam!

Jak poskytovat podporu při výběru strany/kandidáta?

Využiju Pomůcku pro výběr – Easy to read představení kandidujících subjektů, které připraví před volbami vedoucí provázení

Zodpovím US otázky, které má, najdu mu informace, které ho zajímají
Pokud mají US zájem, doprovodím je na jimi vybrané předvolební akce

Agitace kandidujících subjektů v prostorech SKOKu do života je nepřipustná

- SKOK do života uspořádá speciální setkání s kandidáty pro naše US a zaměstnance se zdravotním postižením
- Na toto setkání pozve zástupce všech kandidujících subjektů v daných volbách
- Pravidla setkání jsou přizpůsobena specifickým požadavkům našich US

Postupuji jako u poskytování podpory v jakékoli jiné oblasti:

- Nemanipuluji
- Neovlivňuji
- předložím úplné informace
- na požádání dohledám podrobnosti
- navrhnou více řešení (zde srovnatelnou volbu)
- upozorním na rizika a důsledky
- ověřím pochopení informací a důsledků uživatelem
- rozhodnutí nechám na US
- na přímou otázku mohu sdělit, koho budu volit já; vysvětlím důvod a podle čeho jsem si vybrala – moje hodnoty, zásady a priority se mohou lišit od US a je důležité na to upozornit (př. volím tuto stranu, protože znám jejího lídra; v programu této strany je pro mě důležité, že prosazuje družiny do škol, protože mám dvě malé děti a chci, aby mohly chodit do družiny apod.)

VŠICHNI LIDÉ SE VE VOLBÁCH ROZHODUJÍ PŘEVÁŽNĚ EMOCIONÁLNĚ, NE NUTNĚ RACIONÁLNĚ A PO ZRALÉ ÚVAZE – NECHTĚJME PO NAŠICH US, ABY TO MĚLI JINAK

Natrénuji s US postup při volbě:

- připravím ve spolupráci s vedoucí provázení US Pomůcky do volební místnosti (viz dále)
- uspořádám pro US volby nanečisto – možnost popovídat si s pracovníky o volbách, kandidátech, zkusit si zahrát divadlo (volební místnost, plenta, vyplnění lístku, vložení do obálky, vhození do urny)

Jak postupovat v den voleb?

Zjistím si dopředu:

- Potřebuje některý US zajistit, aby volební komise přišla za ním s přenosnou volební urnou?
- Kdo z US bude chtít doprovodit do volební místnosti?
- Ve které volební místnosti budou US, které doprovázím, volit? Jak se tam dostaneme?
- Mají US, kteří chtějí volit, u sebe platný občanský průkaz?

Co musí mít US s sebou do volební místnosti?

- Platný občanský průkaz
- Pomůcku v Easy to read – vybraný kandidující subjekt + postup jak vyplnit volební lístek v konkrétních volbách (= tahák: číslo a název subjektu, jak zaškrtnout vybraný kandidující subjekt, kolik je možné dát preferenčních hlasů apod.)
- Propisku
- Rozhodnutí o navrácení svéprávnosti nebo rozsudek o omezení svéprávnosti s vyznačenou doložkou právní moci, pokud si nejsme jistí, že člověk je zapsaný ve Stálém seznamu voličů jako oprávněný volit

Jak můžu podpořit US ve volební místnosti?

Doprovodím US do volební místnosti:

- Ujistím se, že US s sebou za plentu má pomůcku pro volbu, hlasovací lístek, propisku a obálku s razítkem, kterou dostal od okrskové komise
- Připomenu US, že je nutné vložit lístek do obálky s razítkem, co dostali ve volební místnosti, jinak je hlas neplatný
- Pomohu najít US volební urnu, připomenu vhození obálky s hlasovacím lístkem do urny

RESPEKTUJI DŮSTOJNOST US A POSKYTUJI JEN NEJMENŠÍ POTŘEBNOU PODPORU.

Mohu jít s US na jeho výslovné přání i za plentu:

- pomoci mu přečíst a/nebo vyplnit lístek a/nebo ho dát do obálky
- to umožňují volební zákony – okrsková komise v tom má být proškolená a dovolit to
- použijeme tento způsob podpory jen na výslovnou žádost US a jen v krajním případě – snažíme se o maximální samostatnost a soběstačnost US; předcházíme obvinění z ovlivňování volby US

Co když mi okrsková komise nechce nechat volit US nebo mě zabraňuje poskytnout podporu?

- Zavolám vedoucí provázení, ta po telefonu vysvětlí situaci okrskové komisi a/nebo
- Kontaktuji obec (Magistrát města HK) se žádostí o zjednání nápravy – na obci drží v době voleb službu úředníci, kteří mají na starosti okrskové komise a evidenci obyvatel

Okolí mi říká, že naše US určitě při volbě manipulujeme. Jak jim mám odpovědět?

Při poskytování podpory postupujeme podle Manuálu pro pracovníky

- Dodržujeme etická pravidla poskytování podpory obsažená v Manuálu (zákaz manipulace, zákaz ovlivňování, upozornění na rizika, ověření zda US pochopil apod.)
- Jednotliví pracovníci se navzájem podporují v tom, aby poskytnutá podpora byla kvalitní a nestranná

Pořádáme speciální setkání našich US s kandidáty, oslovujeme všechny bez rozdílu

Vytváříme Easy to read pomůcky pro US, aby se mohli rozhodnout samostatně a zvládli sami proces volby; pomůcky nabízejí US všechny kandidující subjekty bez rozdílu

Chceme, aby naši US využili svého práva volit a být voleni – když mohou volit, uslyší politici jejich hlas a budou se zajímat o jejich problémy, potřeby a přání

Česká republika se ratifikací Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (CRPD) zavázala zajistit všem lidem se zdravotním postižením právo volit a být voleni

PODPORUJEME NAŠE US PŘI SPLNĚNÍ JEJICH PŘÁNÍ – TO SE TÝKÁ I PRÁVA VOLIT A BÝT VOLEN